

**PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS IR STEBĖSENOS VYKDYMO
ŠALČININKŲ RAJONO BALTOSIOS VOKĖS „ŠILO“ GIMNAZIJOJE TVARKOS
APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šalčininkų rajono Baltosios Vokės „Šilo“ gimnazijos (toliau–gimnazija) patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) parengta vadovaujantis Patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo Šalčininkų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu 2017 m. liepos 5 d., Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. DĮV-1082.
2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti užtikrinti gimnazijoje sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.
3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą gimnazijoje.
4. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:
 - 4.1. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):
 - 4.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
 - 4.1.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;
 - 4.1.3. patyčios kibernetinėje erdvėje – patyčios iš kito asmens informacinėmis technologijomis ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti, skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;
 - 4.1.4. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis ir kt.
 - 4.2. Patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi.

- 4.3. Besityčiojantysis – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir / ar prisidedantis prie jų;
- 4.4. Patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);
- 4.5. Patyčių stebėtojas – mokinys arba suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias.
5. Prevencija tvarkos apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.
6. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką mokykloje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas mokykloje susijęs su emocijomis mokinių, mokyklos darbuotojų, tėvų, visos mokyklos bendruomenės gerove, jų tarpusavio santykiais
7. Patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų patyčių atveju, visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).
8. Patyčių ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, galimo poveikio prognozavimui.
9. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu ir kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II. PATYČIŲ PREVENCIJA IR STEBĖSENAGIMNAZIJOJE

10. Patyčių prevencija, intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, vaiko gerovės komisija, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.
11. Gimnazijos vadovas yra atsakingas už šios tvarkos parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

12. Gimnazija puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų gimnazijos darbuotojų elgesys ir veikla.

13. Gimnazijoje susitarta dėl elgesio taisyklių (normų), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus, tiek neleistinas, nepageidaujamas mokinių elgesys, numatyti mokinių skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai, jie yra žinomi ir suprantami visiems gimnazijos bendruomenės nariams, jais vadovaujasi kiekvienas gimnazijos darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų mokinių elgesį.

14. Mokytojų darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos gimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal gimnazijos nustatytą tvarką.

15. Gimnazijos pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

16. Patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau 3 atsakingi asmenys, sudarantys patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupė). Mokyklos vadovas Vykdyto grupės nariais paskiria 3 ar daugiau Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

16.1. kasmet inicijuoja gimnazijos anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

16.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir ne rečiau kaip kartą per pusmetį atlieka jų analizę;

16.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir koordinuoja įgyvendinimą;

16.4. svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo darbo grupės posėdyje arba vaiko gerovės komisijos posėdyje.

16.5. atlieka kitus gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus;

16.6. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

16.7. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl gimnazijos tvarkos aprašo tobulinimo.

17. Gimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

18. Visi gimnazijos darbuotojai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo jų formos, turinio, dėl lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių.

19. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos darbuotojas reaguodamas:

19.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

19.2. primena mokiniui, kuris tyčiojosi, gimnazijos mokinio elgesio kodekso nuostatas.

19.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

19.4. informuoja nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias.

20. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

20.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

20.2. pasitvirtinus patyčių atvejui, klasės vadovas kartu su pranešusiu apie patyčias asmeniu užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1), ją registruoja patyčių registravimo aplanke. Kibernetinių patyčių atveju pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt

20.3. remiasi „Gerų santykių link“ 10 žingsnių sistema. Organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

20.4. nesiliaujant patyčios ar esant sudėtingesniai patyčių atvejui kreipiasi į Vaiko gerovės komisiją ar Vykdyto grupę ir perduoda surinktą medžiagą apie netinkamą elgesį.

21. Vykdyto grupė ir/ar Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

21.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

21.2. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją;

21.2. atlieka kitus šiame gimnazijos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

22. Mokiniai pasityčiojus iš mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, informuoja gimnazijos vadovą, kuris imasi gimnazijos tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų (gali būti pokalbis su mokiniu ir jo pasiaiškinimas raštu, mačiusiųjų paaiškinimas raštu, svarstymas protokoluojant Vykdyto grupės arba Vaiko gerovės komisijos posėdyje, trišalės sutarties tarp gimnazijos direktoriaus, tėvų (globėjų, rūpintojų) ir mokinio sudarymas).

23. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias informuoja gimnazijos vadovą, kuris imasi gimnazijos tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų (gali būti pokalbis su besityčiojančiu darbuotoju ir jo pasiaiškinimas raštu, mačiusiųjų paaiškinimas raštu, svarstymas protokoluojant Mokytojų tarybos posėdyje, trišalės sutarties tarp gimnazijos vadovo, tėvų ir gimnazijos darbuotojo sudarymas, įspėjant, kad situacijai nesikeičiant galimas darbo sutarties nutraukimas).

24. Visiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

26. Su gimnazijos nustatytu patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai.

27. Gimnazija vykdo nuolatinį tėvų konsultavimą ir informavimą patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos gimnazijos kūrimo klausimais.

28. Tvarka skelbiama gimnazijos internetinėje svetainėje.
